

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevo Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnistva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1. stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Naša rana

V svoji zadnji (majski) številki je stavil »Naš dom« vprašanje: »Kaj more storiti slovenska kmetijska mladina za svoj narod in državo?« Bral sem to vprašanje in začel preudarjati, kako bi odgovoril, če bi ga meni kdo nenadoma zastavil. Sempatja se mi je ukresala kaka misel, slednjič pa sem prišel do prepričanja, da vprašanje ni formulirano pravilno. Zato bi ga jaz predrugačil, da bi stalo takole: »Kako more slovenska kmetijska mladina največ storiti za svoj narod in državo?« Tako, zdaj pa, mislim, bi se že dalo kaj odgovoriti, in v naslednjem hočem podati nekaj misli na gornje vprašanje.

Nobenega dvoma ni, da je naš slovenski kmet rešil in ohranil naš narod. Samo pogledimo v zgodovino: kakor daleč sega naš jezik in njegovi spomini, ves čas ga je govoril in gojil — kmet. Kdor se je dvignil nad kmeta, se je obenem ločil od njega in s tem od slovanstva. Tako je slo ves srednji vek, tako je slo toliko časa, dokler se niso zavedli naši največji možje in začeli delati v narodovem duhu za narod. Slovenstvo je bilo kakor žrčica, ki je pod debelo plastjo nemškega pepela: prišel je vihar in nali v devetnajstega stoletja, ki je odnesel pepel in žerjavica je zagorela in se razgorela v velikanski ogenj, ki je objel vso Slovenijo. Kar je ostalo še neotičnega, to je odnesel zadnji nali v svetovna vojna.

In kdo je bil ta žerjavica, ki je skrito tlela pod pepelom tuje nadvlade? Kdo drugi kakor slovenski kmet! Slovenski kmet je rešil narod, in če hočemo, da se vrline tega naroda ohranijo dalje, moremo računati samo na slovenskega oratarja.

Toda tu se kažejo zadnja leta neki pojavi, ki nam dajo veliko misliti.

Ni dolgo, kar sem govoril z nekim učenim in izkušnim možem, ki je že mnogo storil za napredek našega naroda in že zmerom dela z vsemi svojimi močmi zanj. Z bolelostjo mi je pritrtil, ko sem pripomnil, kako je začel propadati naš rod, potem pa je rekel: »Veste kaj vam pravim: največja življenjska sreča je v ljubezni do svojega poklica! In povem vam še to,« je pristavil, »da je največja krivda in glavni vzrok propadanja našega naroda, zlasti kmečkega dela naroda, vprav v tem, ker več ne ljubi svoje zemlje, ne ljubi svojega stanu, ne ljubi svojega poklica!«

Začuden sem ga pogledal in kar nisem mu mogel takoj pritrditi. Da naš kmet ne ljubi svoje zemlje, ne ljubi svojega stanu? Pa smo vedno čitali v povestih in romanih o ljubezni do domačije. Kje je torej, kam se je izgubila?

Tedaj mi je oni gospod začel pripovedovati in naštevati dokaze za svojo trditev: zakaj danes vse sili z dežele v mesto, zakaj zapuščajo kmečki sinovi in hčere brez potrebe domačijo in beže v svet, v Francijo, v Nemčijo, Holandijo, Kanado, sploh kamor se smejo, zakaj se hoče danes že vsako kmečko dekle nositi ko mestna gospodična, fantje pa vsi — šimic kakor mestni škriči, zakaj je že skoraj vsa naša vasa okužena in zastrupljena z vsemi mestnimi boleznimi, telesnimi in duševnimi? ... Zakaj, zakaj? ... Ali ni vse to posledica, čisto naraven posledek tega, ker je izginila ljubezen do domačije, ljubezen do kmečkega stanu in do dela? Vse hoče le lahko ali pa brez dela živeti, kjer se mu zdi boljše, tam je njegova domovina! Misli, da bo v mestu lažje živeti, pusti dom in se potepe po svetu. Nazadnje uvidi, da je v tujini še huje in hoče domov — pa nima kam, ker je dom ali propadel ali pa tako uničen, da si ni mogče več pomagati.

Priznati moramo, da je kmetijski stan res zelo težak, eden najtežjih — pri nas pravijo, da mora kmet rediti tico in miša, lisico in jastreba, zajca in jazbeca, duhovsko in svetno gosposko. To je vse gola resnica in kot kmečki sin jo podpiše z obema rokama. A na drugi strani ima kmet zemljo, ki vedno daje in rodi, četudi v potu našega obraza. Za to smo pa ustvarjeni, da delamo! In kljub težavam in bridkostim ima kmet mnogo mnogo prednosti pred vsakim drugim poklicem, le da se teh zmerom ne zaveda. Kmet bi moral biti ponosen na svojo zemljo in na svoje delo pa žuljave roke, in hvala Bogu, še zmerom je dosti takih kmetov. A žal, da v poslednjem času vedno bolj izginja ta zavest in mladina nima več prave ljubezni in čuta za domačijo.

Najhuji posledek neljubezni do kmečkega dela in stanu pa se kaže v vednem izseljevanju in begu z rodne grude. Pred nekaj dnevi sem bral v časopisih, kako nameravajo oblasti zaježiti nevaren pojav izseljevanja, kar največ zakrivi, da kmečko gospodarstvo tako strašno nazaduje in propada. Pravijo, da se bo v bodoče smel izseliti samo oni, ki bo dokazal, da je brez dela, da doma dela ne more dobiti in da mu je v deželi, kamor se namerava izseliti, preskrbljeno delo s primernim zaslužkom. Dobro. Toda če pomislimo, koliko bo s tem pomagano, bomo videli, da ne bo prav nič boljše kot je bilo doslej. Prav nič, poudarjam še enkrat! To se mi zdi kakor mahomedanska prepoved, da ne smejo piti vina, zato pa pijejo žganje, o katerem vemo, da je še precej nevarnejše od vina. Kdor ne bo hotel doma delati, bo zmerom lahko dokazal, da dela nima; da ga ne dobi in tudi to, da mu je v novi deželi delo zagotovljeno. Saj vemo, kako se ravna pri raznih »transportih«, kjer ima vsak zagotovljeno delo — kje, to je seveda druga stvar. Dokler naš človek ne bo čutil v sebi one ljubezni, ki je stoletja ohranjela slovenstvo v žrtvah in trpljenju, dokler ne bo imel v sebi globokega prepričanja, da je pred Bogom in pred svojo vestjo dolžan ljubiti svojo zemljo in svojo vero, ki so mu jo s krvavimi žrtvami ohranili njegovi dedje, a jo v tujini tako kmalu in tako lahko izgubi, toliko časa ne bo boljše! Ne bo imela uspeha nobena akcija, dokler ne bo ljudstvo uvidelo, kako nes pametno je, da hoče po-

Predstavniki Hrvatov v vladi

Nadaljna rekonstrukcija vlade — Neudorfer in Švegel imenovana za ministra brez portfelja

Belgrad, 20. maja. m. Centralni Presbиро objavlja, da je Nj. V. kralj na predlog predsednika vlade in notranjega ministra generala Petra Živkovića podpisal ukaz, s katerim se imenujeta za ministra brez portfelja Mirko Neudorfer, državni podtajnik v p., in za ministra brez portfelja Ivan Švegel.

Belgrad, 20. maja. AA. G. Mirko Neudorfer je rodom iz okolice Zlatarske v Hrvatskem Zagorju in je star 50 let. Gimnazijo je študiral v Varaždinu, pravno fakulteto pa je dokončal v Zagrebu. Ko je dokončal svoje študije, se je posvetil proučevanju rodne grude ter se bavil z gospodarstvom. L. 1920. stopa v politično življenje ter nastopa kot nosilec liste HSS v združenih kotarjih Kostanjica-Samobor. Leta 1925. je bil državni podtajnik v ministrstvu financ.

Dr. Ivo Švegel se je rodil na Bledu leta 1875. ter je končal šolo v rodnem kraju. Srednjo šolo in orijentalno akademijo je končal na Dunaju, doktorat prava pa je položil na univerzi v Innsbrucku. Bil je okoli 20 let v konzularni službi v Ameriki. Radi strokovnega znanja je postal ekspert naše delegacije na konferenci mira v Parizu, kjer je naši delegaciji mnogo koristil, posebno še, ker se je osebno poznal s tedanjim predsednikom Združenih držav Amerike Woodrom Wilsonom. G. Švegel je bil član konstituantne in pri zadnjih volitvah izvoljen za poslanca v Gorskem Kotarju.

Belgrad, 20. maja. m. Rekonstrukcija vlade, izvršena z imenovanjem štirih novih ministrov, je izzvala v tujakšnji javnosti splošno zadovoljstvo. Novi ministri pripadajo bivši Radičevi stranki. Za vse štiri se lahko reče brez nadaljnega, da so spadali v intimni krog sodelavcev pokojnega Stepana Radiča. Vsi štiri se

za svoje delovanje v bivši HSS ponovno in čestokrat dobili pohvalne izraze od svojega voditelja Stjepana Radiča.

Ta dogodek vstopa teh štirih prvakov bivše Radičeve stranke lahko služi kot najboljši dokaz napredka na polju urejevanja političnih odnošajev, konsolidacije države in pomirjevanja strasti.

Posebni značaj pa ima ta vstop zato, ker so to štirje zastopniki hrvatskih kmetijskih mas. Ze delj časa se je lahko v širokih slojih kmetov opazalo, da so tudi oni pravilno pojmovali velike namere Nj. V. kralja, ki so izražene tako jasno in odločno v manifestu od 6. januarja 1929. Če so danes vstopili v vlado štirje njegovi zastopniki, potem je to izraz želje hrvatskega naroda, da složno sodeluje z ostalimi brati v cilju učvrstitve naše države

„Pravda“ o imenovanju novih ministrov

Belgrad, 20. maja. u. Ob imenovanju novih dveh ministrov dr. Stanka Šibenika in Nikolaja Preke prinaša današnja »Pravda« tale članek:

»Včeraj sta stopila v vlado dva nova ministra, bivša najbližja sodelavca Stepana Radiča in človeka iz tistih hrvatskih mas, ki so s svojo miroljubno deputacijo jasno izrazili svojo vdanost Nj. Vel. kralju in željo, da ga v njegovem težkem državnem delu aktivno podpirajo. Po kraljevi volji so bile sprejete želje hrvatskih mas in tako bosta pri delu za definitivno oblikovanje nove in močne države sodelovala tudi ta dva politika, ki sta kot strokovnjaka določena, da zavzameta ravno tisti položaj, ki jima je sedaj zaupan. Ta značilni kraljevi akt se mora podčrtati. Ta akt pomenja koncentracijo moči, ki jo želi vse naše ljudstvo skupno s svojim vladarjem.

Brezposelnost -- svetovna bolezen

Samo v Evropi pet milijonov brezposelnih

London, 20. maja. AA. Minister dela J. H. Thomas je izjavil, da je povzročil brezposelnost padec svetovnih cen. Minister je nadalje naglasil, da je bilo meseca februarja v Nemčiji brezposelnih 3,365.000 oseb, to je za milijon več kot pred enim letom. Predsednik delavske zveze v Zedinjenih državah je izjavil, da je 21% članov brezposelnih. V Ameriki je 42% gradbenih delavcev brez dela. Zadnji teden so zaprli na Japonskem 935 tovarov. V Avstraliji je 14% brezposelnih in v Kanadi 10%. Problem brezposelnosti je v resnici svetovnega značaja. Govoreč o svojih načrtih del za olajšanje brezposelnosti je Thomas dejal, da imajo ta dela namen preskrbeti koristno zaposlitev in ojačiti gospodarsko moč celokupnega naroda. Za razna javna dela je bilo odobrenih 95 milijonov funtov sterlingov, ki se bodo uporabili za izgradnjo cest, železnic, ladjedelnic, obrežnih nasipov, električnih naprav in drugo.

London, 20. maja. AA. Spodnja zbornica je z veliko večino odbila predlog konservativcev, ki

Papeški konzistorij

Rim, 20. maja. d. Včeraj je papež sklical tajni konzistorij, kateremu je takoj na to sledeči javni konzistorij. Udeležili so se ga vsi v Rimu navzoči kardinali. Kardinali so izrazili svoje odobravanje k predstojecim svetniškim proglastitvam, katerih procesi so v zadnjem času srečno dokončali. Papež bo dal svoj pristavek šele pozneje, ko bo zaslíšal glasove tudi drugih škofov in nadškofov.

snemati vsako norčijo, ki jo vidi v mestu, dokler se ne bo zavedalo svojega kmečkega dostojanstva in dokler ne bo videlo največje sreče v ljubezni do svojega poklica.

Naš kmet je rešil slovenski rod, naš kmet mora njegove posebnosti in kreposti spet oživiti. Prej ga je moral braniti proti zunanjemu sovražniku, danes ga mora proti pokvarjenosti, ki razjeda njegove korenine odnotraj.

Našel sem nekaj misli, ki bi pomagale ozdraviti nevarno bolezen, katere se je razpasla med našim narodom. Zavedam se, da to ni vse, mnogo, mnogo drugih, prav tako globokih ran je, iz katerih krvavi naš narod, zlasti kmečki. In ker je res, da je kmet stober družbe, zato vsa družba čuti in se zaveda, da se je zamajala v temeljih. Ker je večina našega naroda kmečkega stanu, je s tem rešen ves narod, če bo ozdravljen kmet. Zato je dolžnost in naloga vsakega, da sodeluje pri tem restavracijskem delu. J.G.

Vihar na gornjem Jadranu

Milan, 20. maja. n. Včeraj je nenadoma padla temperatura od 23 stopinj na 10 stopinj, naka je nastala nenkrat velika nevihta ob gornji Adriji. Pri Anconu se je potopilo več ribiških ladij. Dve osebi sta utonili. Pogreša pa se ena ribiška ladja s tremi osebami. Mnogo jadrnic je morje vrglo na breg. V beneških lagunah se je potopila ena jadrnica ter sta utonila dva ribiča. Strela je udarila v zvonik Markove cerkve in v neko drugo staro cerkev. Na Gardskem jezeru se je potopilo več čolnov in vihar je raztrgal strehe na mnogih hišah. V Dolomitih je zapadel sneg prav do dolin. V Genovi je vihar izlrl neko okno, ki je padlo na mimoidočega odvetnika Palmieria in ga ubilo.

Težave delavske vlade

London, 20. maja. n. Sir Oswald Mosley je odložil svoje mesto v kabinetu kot vodilni sodelavec ministra za brezposelnost, ker je kabinet odklonil njegov memorandum za pobijanje brezposelnosti.

London, 20. maja. n. MacDonald je imel zvečer razgovor z Mosleyem in bo še enkrat poskusil Mosleya pregovoriti, da umakne svojo demisijo. Odstop člana kabineta bi zelo škodoval prestižu vlade in ojačil obstrukcijo radiikalnih članov delavske stranke, ki že dalj časa delajo vladi velike težkoe.

V času, ko se z vsemi silami dela na ureditvi državne uprave, ko se ustvarja novo in moderno zakonodajstvo, ko se dela na jačanju gospodarskih moči našega naroda, z imenovanjem Šibenika in Preke za ministra prihaja v upravo novo življenje. Oba zelo dobro poznata razmere svojih pokrajin. V sodelovanju z ostalimi člani vlade bosta podpirala Nj. Vel. kralja, da se izvrši delo, ki si ga je v svoji dalekosežni državniški modrosti monarh za mislil.

Vstop dr. Šibenika in Preke v vlado je naravnih v državi dober vtis. Popolno harmoniziranje odnošajev, ki se je doslej vršilo srečno v vsakem novem slučaju, tako tudi v tem, dokazuje, da smo v državi dobili nov položaj s težnjo za skupnim delom za napredek domovine.

Nova ministra prevzela posle

Belgrad, 20. maja. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje Nikola Preka je davi prevzel posle svojega resora. Dosedanji minister dr. Drinković se je poslovil najprvo od načelnikov, nato pa od šefov oddelkov ter se jim zahvalil za sodelovanje. Zatem se je novi minister Nikola Preka seznanil z načelniki in šefi ter izjavil, da pričakuje od njih enako marljivega sodelovanja, kakor s prejšnjim ministrom, pri čemer naj se zavedajo, da je treba uradovati pravično in zakonito po intencijah Nj. Vel. kralja.

Belgrad, 20. maja. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog predsednika ministrskega sveta postavljen za zastopnika ministra prometa dr. Kosta Kumanudi, minister brez listnice, in to dotlej, dokler bo minister Radičević odsoten radi bolezni.

Kateri vinogradi so oproščeni davkov

Ljubljana, 20. maja. AA. Kr. banska uprava dravske banovine objavlja:

Po zakonu o neposrednih davkih iz l. 1928, čl. 11, se med drugim začasno oprostitjo zemljiškega davka novi vinogradi, ki so zasajeni

1. na vinogradni zemlji z domačimi sortami na odobrenih podlagah, 4 leta ;

2. na kameniti in pešeni zemlji z domačimi sortami na odobrenih podlagah, 10 let. Zemljišča pa, ki so zasajena z novim češpljevim nasadom (zlasti s češpljo požegačo, bistrico, plavo, cepačo, madžarko), so prosta zemljiškega davka 6 let.

Potrdila za oprostitvev zemljiškega davka izdaje pristojni srezki načelnik.

Kolekovane prošnje s priloženim potrdilom je nasloviti na pristojno davčno oblast.

Belgrajski proces

Belgrad, 25. maja. m. 21. dan razpravo je tekkel v čitanju dokazilnega materiala. To čitanje še vedno ni končano. Najpreje so bile zaslišane štiri priče. Zagrebški krojač Franc Ribič, detektiv Anzulović in policijska stražnika Ivan Herenda in Anton Pancun. Te štiri priče so bile povabljene na predlog državnega tožitelja in sicer vsi štiri radi obtoženega Mocnaja, da bi izpovedale, kaj se je našlo pri obtoženem ob priliki hišne preiskave.

Predvsem gre za grozilna pisma, ki so bila pisana predsedniku vlade generalu Živkoviću, policijskemu ravnatelju dr. Bedekoviću, trgovcu Maloviću in uredništvu »Novosti«. Vsako pismo je bilo podpisano s hrvatskimi revolucionarji. Imela so poseben rdeč znak v obliki rdečega trapeza, v katerem je bila v sredini napisana črka »G«. Kakor znano, Mocnaj na glavni razpravi zanika, da bi bil to pismo on pisal, kakor tudi to, da bi se bila ta pisma ob priliki preiskave našla pri njem.

Vse štiri priče pa so danes izpovedale, da se ta pisma našli pri njem in da jih je za svoja priznal, ter da se je o tem sestavil zapisnik. Po zaprisedi teh prič je predsednik čital pismena zaslišanja posameznih prič, ki pa niso pomembnejša. Čitanje je trajalo do 1 popoldne, naka je predsednik prekinil razpravo, ki se bo jutri nadaljevala.

Pred volitvami v Spaniji

Pariz, 20. maja. AA. »Le Journal« priobčuje razgovor svojega posebnega poročevalca s predsednikom španske vlade generalom Berenguerjem. Predsednik španske vlade končuje svojo izjavo s tem, da se bodo predstojajoče volitve na španskem vršile brez neredov.

Dunajska vremenska napoved. Hladno, izpremenljivo vreme.

